

Национална стратегия и план за действие – приоритети и дейности за намаляване на риска от радон на работните места

*проф. д-р Жана Джунцова, дм НЦРРЗ
Илия Тасев, директор Дирекция „ОЗ“, МЗ*

Нормативни документи

Решение № 55 от 01.02.2018 г.
на Министерския съвет

за приемане на

Стратегия за намаляване на риска от облъчване от
радон 2018-2027 г.

Национален план за действие за намаляване на риска
от облъчване от радон 2023-2027 г.

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо
лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

РАДОН

Стратегия за намаляване на риска от
облъчване от радон 2018-2027 г.

Защитен ли е вашият дом?
Проверете го за радон!

РАДОН

Radon Risk Reduction Strategy
2018-2027

Is your home protected?
Test it for radon!

Министерство на здравеопазването
Министерство на околната среда и водите
Министерство на труда и социалната политика
Министерство на финансите
Министерство на регионалното развитие и благоустройството
Министерство на образованието и науката

Национален център
за радиационна и
развиване на здравето

Камера за архитектите
в България

Агенция за здравни
регулации

Камера на инженерите
и архитектите
професионалисти

www.radon.bg

Стратегическа цел

Намаляване на колективния и индивидуалния риск за българското население от облъчване на радон в сгради, чрез провеждане на дългосрочна политика за осигуряване на стабилна правна и институционална рамка и подпомагане на изпълнението на мерките за намаляване на облъчването от радон.

Оперативни цели

Събиране и систематизиране на информация за облъчването от радон в жилищни, обществени сгради и работни места, чрез провеждането на национални проучвания и други систематизирани измервания

Създаване на система за мониторинг на концентрацията на радон в обществени сгради и на работни места

Приоритети

Изготвяне на методика за разработване и поддържане на национална база данни за измерванията на концентрацията на радон в закрити помещения или в почвения газ и др. Подобряване и поддържане в актуално състояние данните, чрез разширяване на систематизираната база данни от измервания.

Използване на специфични показатели за идентифициране на зони с потенциално високи концентрации на радон въз основа на съществуващи карти, бази данни или информационни системи.

Приоритети

Организиране и провеждане на национални проучвания (измервания) на концентрацията на радон в сгради с акцент върху измервания провеждани в жилища, училища, обществени сгради и др.

Провеждане на проучване на радон на работни места, където има вероятност концентрацията на радон да има високи нива.

Други проучвания, като радон в почвен газ, радон във вода, строителни продукти, които могат да повлияят на концентрацията на радон в сгради.

Приоритети

Епидемиологични проучвания за оценка на заболяемостта в дадена област и възможността им да се използват като ориентир за последващ анализ на резултатите от изпълнение на програми за намаляване на концентрацията на радон.

Разработване на механизъм за измерване на радон на работни места и идентифициране на такива, в които има вероятност да бъдат установени високи нива на концентрацията на радон и би било необходимо работниците да се класифицирани като професионално облъчвани лица

Приоритети

Класифициране на работните места съобразно тяхната специфика (при които е необходимо създаването на система за контрол; места с вероятни високи стойности на концентрацията на радон, където населението също има достъп; обществени сгради, които могат да бъдат третирани като жилища, т.е референтната концентрация трябва да бъде 300 Bq/m^3 и други)

Определяне на подходящи мерки за редуциране на облъчването на работни места, където работниците не са класифицирани като професионално облъчвани, но където има вероятност да бъдат установени високи концентрации на радон

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА НАМАЛЯВАНЕ РИСКА ОТ ОБЛЪЧВАНЕ ОТ РАДОН

2023 – 2027 г.

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“,
по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

№ по ред	Цел/Приоритет/Действие	Отговорни институции	Период на изпълнение	Целеви групи/ Бенефициенти	Резултати/ Индикатори
3	<i>Събиране и систематизиране на информация за облъчването от радон в жилищни и обществени сгради, и работни места, ч</i> <i>провеждането на национални проучвания и други систематизирани измервания</i>				
3.4	<i>Провеждане на проучване на радон на работни места, където има вероятност нивата на ОАР да са високи</i>				
3.4.1	Идентифициране на работни места от проекто-списъка, където има вероятност концентрацията на радон да има високи стойности	НЦРРЗ, заинтересовани ведомства, участващи в плана	2023-2027	работодатели и работници; Специалисти по трудова медицина и ИА „ГИТ“	Брой идентифицирани работни места
3.4.2	Организиране и провеждане на проучване на ОАР в подземни обекти, където има обособени работни места, както и работни места при които има вероятност ОАР да има високи стойности	НЦРРЗ, и заинтересовани ведомства, участващи в плана	2023-2027	работодатели и работници; Специалисти по трудова медицина и ИА „ГИТ“	Брой проведени измервания
3.5	<i>Проучвания на радон в почвен газ, газова пропускливост на почвата, радон във вода, строителни продукти, които могат да повлияят на</i> <i>обемната активност на радон в сгради и др.</i>				
3.5.1	Организиране и провеждане на проучвания (измервания) на ОАР в почвен газ и газова пропускливост на почвата	НЦРРЗ, заинтересовани ведомства, участващи в плана	2023-2027	Граждани/ населението като цяло; Строителни специалисти	Брой проведени измервания
3.5.2	Организиране и провеждане на проучвания на концентрацията на радон във минерални води и води предназначени за питейно-битови цели	НЦРРЗ и заинтересовани ведомства, участващи в плана	2023-2027	Граждани/ населението като цяло	Брой проведени измервания
3.6	<i>Проучвания за оценка на заболяемостта в дадена област и възможността им да се използват като ориентир за последващ анализ на</i> <i>резултатите от изпълнение на програми за намаляване на концентрацията на радон</i>				
3.6.1	Методи за провеждане на проучванията и определяне на критерии за последващ анализ на резултатите от изпълнение на програми за намаляване на концентрацията на радон	МЗ и заинтересовани ведомства, участващи в плана	2023-2027	Граждани/ населението като цяло	методика
3.6.2	Провеждане на проучването	МЗ, НКС	2026-2027	Граждани/ населението като цяло	Данни
3.6.3	Анализ на резултатите	НКС и всички ведомства, участващи в плана	2027	Граждани/ населението като цяло	отчет

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

4	Ефективно изпълнение на изискванията на Наредба № РД-02-20-1 от 2019 г. за техническите изисквания към сградите за защита от радон (обн., ДВ, бр. 33 от 2019 г.)				
4.1	<i>Обучение на проектантите и строителите</i>				
4.1.1	Организиране и провеждане на обучение на проектантите и строителите. Подготвяне на лекционен материал	Браншови организации и НКС	2023-2024	Строителни специалисти;	Подготвени обучителни материали
4.2	<i>Създаване на система за предоставяне на детектори за оценка на ефективността на коригиращите действия за намаляване на концентрацията на радон</i>				
6	Създаване на система за мониторинг на концентрацията на радон в обществени сгради и на работни места				
6.1	<i>Оценка на работните места съобразно тяхната специфика (при които е необходимо създаването на система за контрол; места с вероятно високи стойности на концентрацията на радон, където населението също има достъп; обществени сгради, които могат да бъдат третираны като жилища, т.е. референтната концентрация трябва да бъде 300 Вq/m³ и други) на база на реални измервания</i>				
6.1.1	Обучение на специалисти по трудова медицина и инспектори от ИА „ГИТ“	МЗ и НЦПРЗ, НКС,ОКС	2024-2027	работодатели специалисти по трудова медицина и ИА „ГИТ“	Брой обучени специалисти
6.2	<i>Поддържане на регистър на дейности при които облъчването от радон на работни места не може да бъде пренебрегнато от гледна точка на радиационната защита</i>	АЯР	постоянен	Граждани/ населението като цяло; работодатели и работници	Поддържане на актуален регистър

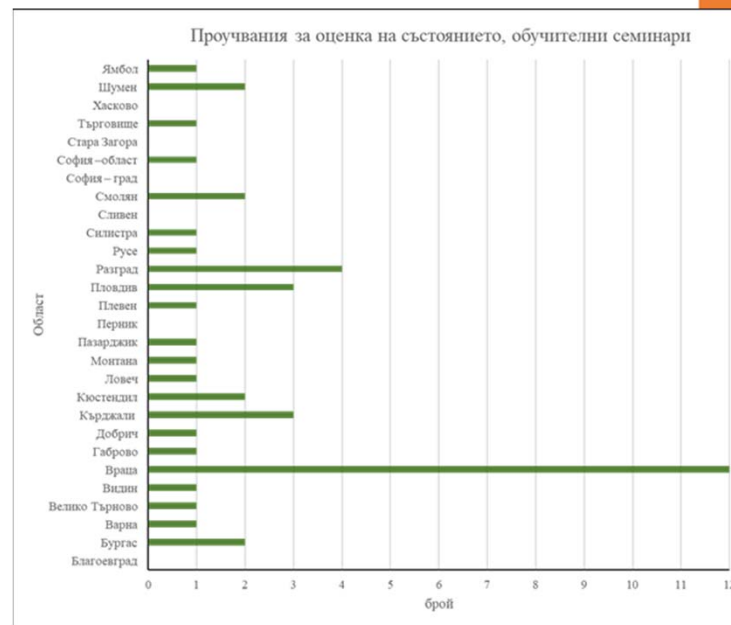
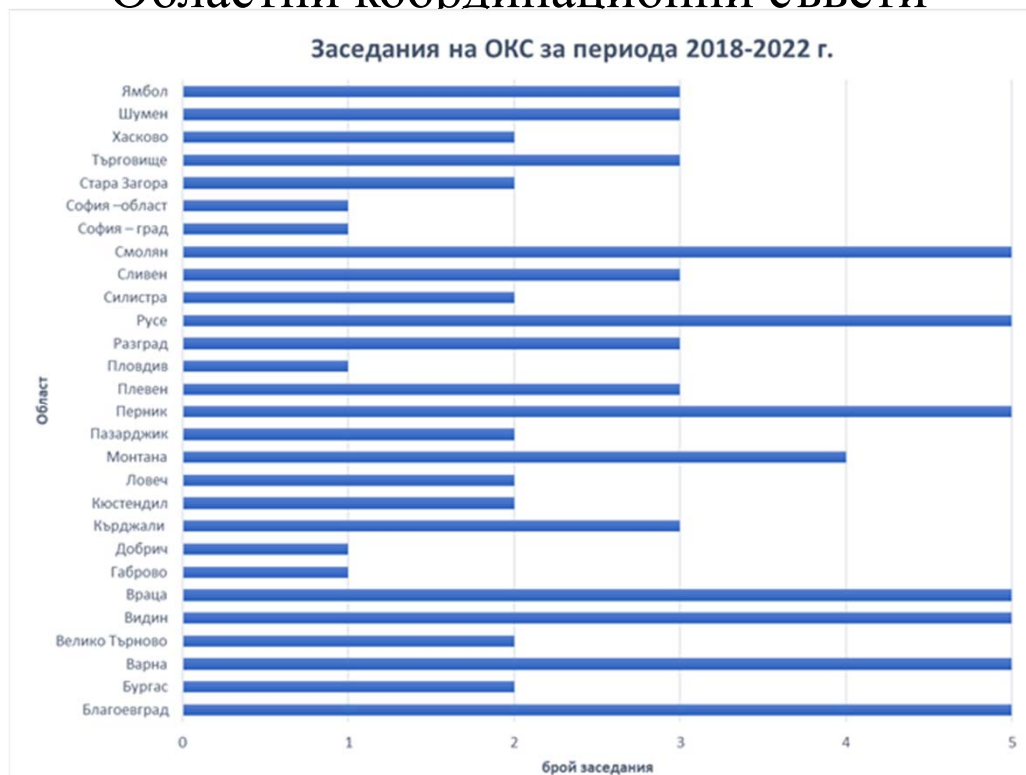
Постигнати резултати: НП 2018-2022

- Създаване на рамка за управление и изпълнение на НП
  - ✓ Национален координационен съвет;
  - ✓ Областни координационни съвети

ОТЧЕТ

за изпълнение на
НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА
ДЕЙСТВИЕ ЗА НАМАЛЯВАНЕ
РИСКА ОТ ОБЛЪЧВАНЕ ОТ
РАДОН
2018 – 2022 г.

МИНИСТЕРСТВО НА ЗДРАВООПАЗВАНЕТО
СОФИЯ
2023 г.

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

Постигнати резултати: НП 2018-2022

- Събиране и систематизиране на информация за облъчването от радон в жилищни, обществени сгради и работни места, чрез провеждането на национални проучвания и други систематизирани измервания.
  - ✓ Изготвяне на методика за разработване и поддържане на националната база данни за измерванията на концентрацията на радон. Подобряване и поддържане в актуално състояние данните, чрез разширяване на систематизираната база данни от измервания.
  - ✓ Организиране и провеждане на национални проучвания (измервания) на концентрацията на радон в сгради с акцент върху измервания провеждани в жилища, обществени сгради и др.

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

Постигнати резултати: НП 2018-2022

- Въвеждане на технически правила и норми за прилагането на практика на адекватни превантивни (защитни) технически мерки при строеж на нови сгради и коригиращи (възстановителни) технически мерки в съществуващи сгради в експлоатация.

- ✓ Обучение на проектантите и строителите.

- ✓ Създаване на работещ механизъм за прилагане на коригиращи действия в сгради, оценка на най-добри практики за ефективно и икономично снижаване на нивата на радон в сгради, включително система за контрол в това число и предварителен контрол на вложените строителни материали.

- ✓ Механизъм за провеждане на ефективни коригиращи действия в обществени сгради в това число училища, детски градини, болници и други, в които са констатирани високи стойности на концентрацията на радон.

- ✓ Създаване на система за предоставяне на детектори за оценка на ефективността на коригиращите действия за намаляване на концентрацията на радон

ПОКАНА ЗА КУРС
ЗАЩИТА НА СГРАДИТЕ ОТ РАДОН:
ИЗМЕРВАНЕ, ПРЕВЕНЦИЯ И
КОРИГИРАЩИ МЕРКИ

PIAN FORTE

ИЗМЕРВАНЕ

РАДОН

ЦЕЛ НА КУРСА:
Целта на курса е да предостави възможност за последствие за здравето от облъчването с радон и новите стандарти и изисквания за нивата на радон в сградите и ЗА КУРСА:
Курсът се организира, с цел повишаване на знанията и уменията в специфичната експлоатационна област, за прилагане на коригиращи и превантивни мерки за намаляване на нивата на радон в сградите и коридорно му въздействие върху хората. След края на курса участниците ще придобият знания и умения за:
• Описание процеса на радон и рисковете за здравето, свързани с него;
• Измерване на радон и използване на уреди за измерване;
• Работа с национални и международни стандарти, свързани с радон;
• Прилагане на методи за намаляване на радон в съществуващи сгради и предотвратяването му в новото строителство.

ОРГАНИЗАЦИЯ:
За курсът могат да кандидатстват: строители, инженери и архитектони, специалисти с необходимата техническа подготовка в областта на строителството.
Тема: няма
За участниците от проектантите и строителите безплатно предоставяне в София, курсът продължава със сертифициране за НЕОБХОДИМИ ДОКУМЕНТИ:
Кандидатите трябва да се регистрират чрез попълване на форма за участие на сайта на ИДРПЗ www.idrpz.org в работно време.
НАСТАНОВЯВАНЕ НА УЧАСТИЦИТЕ:
Д-р Агнес Савова, Бул. „Иван Вазов“ №30, София.

ОСНОВНИ ТЕМИ НА КУРСА
• Радонът – социален и медицински проблем;
• Източници на радон в околната среда;
• Задължителен ефект от облъчване с радон;
• Радон и основни стандарти за безопасност;
• Принципи на мерките за измерване на радон, използваните при измерването;
• Технически изисквания на сградите за защита от радон в България;
• Фактори – контролиращи радон в сградите, детекторни системи и методи;
• Национални и европейски мерки в съществуващи сгради;
• Нови сгради – измервания и решения;
• Специфични сгради – училища, детски градини, социални жилища;
• Примери с реални сгради;
• Национални системи – видове и техниките прилагане;
• Курсова задача за самостоятелна работа.

ДЕТЕКТОРИ
Експерти от ИДРПЗ и ИИПТ

ДАТА И МЯСТО:
• Дата: 27 - 31.03.2023 г.
• Адрес: ул. „Св. Гергелия София“ 3, 1606 София, България
Национален център за радиобиология и радиационна защита, сграда 7, в двора на ВМА.

За регистрация:

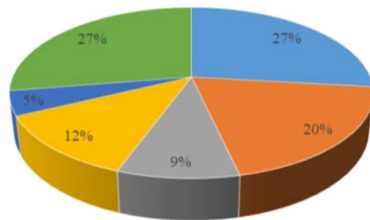

Постигнати резултати: НП 2018-2022

5. Подобряване на обществената осведоменост за здравния риск от радон и възможностите за редуцирането му.

- ✓ Идентифициране на цел и ключови послания на комуникационната стратегия, насочени към различни целеви групи.
- ✓ Идентифициране на заинтересованите страни и разработване на подходящи канали за комуникация за всяка от тях.
- ✓ Сформиране и обучение на екипи за комуникация.
- ✓ Планиране на национални и регионални програми за комуникация.
- ✓ Оценка на постигнатото от прилагането им

Подобряване на обществената осведоменост за здравния риск от радон и възможностите за редуцирането му

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.

- Изготвяне на информационни материали (брой/100)
- Поддържане на интернет страница - брой публикации
- Публикации в медиите (радио и ТВ)
- Публикации в медиите (списания, весници и друга преса)
- Публикации в социални медии
- Реализирани на информационни дни на областно ниво

НАМАЛЯВАНЕ ОБЕМНАТА АКТИВНОСТ НА РАДОН В СГРАДА

ИЗМЕРВАНЕТО НА РАДОН Е ЛЕСНО И В РАМКЪТЕ НА НАЦИОНАЛЕН ПЛАН Е БЕЗПЛАТНО.
За да получите детектор е необходимо да се свържете със специалната Регионална здравна инспекция.

НАЦИОНАЛЕН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ
за намаляване на риска от облъчване от РАДОН

НАЦИОНАЛЕН КООРДИНАЦИОНЕН СЪВЕТ:
Министерство на здравеопазването
Национален център по радиобиология и радиационна защита
Министерство на регионалното развитие и благоустройство
Министерство на финансите
Министерство на труда и социалната политика
Министерство на образованието и науката
Агенция за ядрено регулиране
Комара на архитектурите в България
Комара на инженерите в индустриалното проектиране
Комара на строителите в България

В сграда радонът може да бъде намалян чрез:
1 радоннепроникуващ слой в основата на сградата (запечатване);
2 пасивна вентилационна система;
3 активна вентилационна система.

Щор прикрити на нивото за сградочистота на радон в сградите (показване на нивото под сградата, вентилация на поробите пространствата и помещениата, укупване на поробите и стени), е необходимо измерването да се повторят.

За повече информация:
www.radon.bg
или
www.icstrp.org

КАК РАДОНЪТ ПРЕНИКВА В ДОМА НИ?

РИСКЪТ ЗА ЗДРАВЕТО СЕ УВЕЛИЧАВА МНОГОКРАТНО ПРИ КОМБИНИРАНОТО ДЕЙСТВИЕ НА ТЮТЮНОПУШЕНЕ И ОБЛЪЧВАНЕ ОТ РАДОН

Постигнати резултати: НП 2018-2022

- 6. *Създаване на система за мониторинг на концентрацията на радон в обществени сгради и на работни места.*
  - ✓ Разработване на механизъм за измерване на радон на работни места и идентифициране на такива, в които има вероятност да бъдат установени високи нива на концентрацията на радон и би било необходимо работниците да се класифицирани като професионално облъчвани лица.
  - ✓ Класифициране на работните места съобразно тяхната специфика (при които е необходимо създаването на система за контрол; места с вероятни високи стойности на концентрацията на радон, където населението също има достъп; обществени сгради, които могат да бъдат третирани като жилища, т.е. референтната концентрация трябва да бъде 300 Bq/m^3 и други).
  - ✓ Определяне на подходящи мерки за редуциране на облъчването на работни места, където работниците не са класифицирани като професионално облъчвани, но където има вероятност да бъдат установени високи концентрации на радон.
  - ✓ Поддържане на регистър на дейности, при които облъчването от радон на работни места не може да бъде пренебрегнато от гледна точка на радиационната защита.

БЛАГОДАРЯ ЗА ВНИМАНИЕТО

Работна среща на тема „Риск от експозиция на радон, като естествен източник на йонизиращо лъчение на работните места“, по Договор № РД-13-34 от 07.11.2025 г.